

RAPORT DE ACTIVITATE 2017

CENTRUL INTERNAȚIONAL LA STRADA

CUPRINS

PRELIMINARII	3
LA STRADA: PE SCURT, DESPRE 2017	4
PROGRAME PENTRU FEMEI	6
I. Implementarea politicilor naționale anti-trafic	7
II. Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor	10
PROGRAM PENTRU COPII	20
III. Politici naționale de protecție a copilului: prevenirea și combaterea exploatării sexuale online și abuzurilor sexuale	21

PRELIMINARII

- **Cine suntem**

Centrul Internațional La Strada este parte a rețelei europene [La Strada International \(LSI\)](#), prezentă în 8 state de origine și destinație a traficului de persoane din Europa Centrală și de Est – Belarus, Bulgaria, Cehia, Macedonia, Moldova, Polonia, Olanda, Ucraina – și care activează pentru a asigura o lume fără trafic de persoane, prin promovarea respectului pentru **drepturile omului**.

- **Viziune și misiune**

Ne propunem să contribuim la edificarea unei societăți, în care se respect drepturile omului și care rămâne sensibilă la problemele ce afectează **femeile și copiii**; o societate capabilă să contribuie la crearea condițiilor favorabile celor afectați. În acest sens, ne-am asumat misiunea de a asigura respectarea drepturilor și intereselor legitime ale femeilor și copiilor din Republica Moldova la toate nivelurile - individual, legislativ și executiv

- **Obiective strategice**

- Eficientizarea implementării politicilor naționale antitrafic, prin protejarea drepturile tuturor persoanelor traficate și ale celor din grupul de risc
- Respectarea, protejarea și aplicarea drepturilor femeilor afectate de violență și ale celor din grupurile de risc
- Elaborarea, implementarea și îmbunătățirea politicilor naționale de protecție a copilului, prin prisma protecției drepturilor copiilor afectați de exploatarea sexuală online și de abuzurile sexuale
- Reducerea vulnerabilității copiilor în mediul online

LA STRADA: PE SCURT, DESPRE 2017

MIGRAȚIA SIGURĂ și PREVENIREA TRAFICULUI DE FIINȚE UMANE

- ✓ **Linia Fierbinte Anti-trafic** a preluat peste **27 mii** de apeluri
- ✓ Am asigurat operaționalizarea acordului bilateral RM-Israel, facilitând **angajarea legală a peste 1.500 de bărbați** în sectorul construcțiilor, în Israel
- ✓ Am oferit ajutor în **63 de cazuri de trafic de persoane**
- ✓ Am oferit expertiză și suport în elaborarea **Strategiei Naționale anti-trafic 2018-2023 și Planului Național de acțiuni AT 2018-2020**

PREVENIREA și COMBATEREA VIOLENȚEI DOMESTICE și SEXUALE

- ✓ Am oferit **expertiză și suport** în elaborarea **Strategiei Naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei 2017-2020**
- ✓ 20 de **Educatori de la Egal la Egal** au instruit **2191 de elevi** din peste 70 de localități ale RM, despre ce înseamnă **relații armonioase** și cum să recunoască violența în cuplu
- ✓ Disciplina opțională „**Relații armonioase în familie**” a ajuns deja în **36 de școli** din RM (**9%**), la **2500 de elevi**, prin implicarea a **44 de profesori** instruiți în prealabil de La Strada
- ✓ Am implementat **campania națională „Nu răbda violența în familie”**, care a ajuns în **100 000** de case
- ✓ **Telefonul de Încredere** a asistat **944 de persoane afectate de violența domestică**
- ✓ **Echipa de Intervenție La Strada** a asistat juridic și psihologic **84 de femei** care au suferit de pe urma violenței în familie
- ✓ Am instruit **59 de reprezentanți ai sistemului de drept** să investigheze infracțiunile privind viața sexuală, în formula unui răspuns comunitar coordonat, **centrat pe traumă**
- ✓ Am elaborat cursul de instruire a organelor de drept „**Investigarea și judecarea infracțiunilor privind viața sexuală**”, acreditat de INJ
- ✓ Am cercetat **240 de cauze penale** în cadrul unui **studiu național** despre asigurarea **drepturilor victimelor** infracțiunilor privind **viața sexuală**
- ✓ Am organizat 2 ediții de **MENxx**

PREVENIREA ABUZULUI ȘI EXPLOATĂRII SEXUALE COMERCIALE A COPIILOR + SIGURANȚA COPIILOR ÎN MEDIUL ONLINE

- ✓ **Voluntarii** La Strada au desfășurat **222 de seminare** pentru **4956 de băieți și fete** din toată țara, instruiți despre **siguranța în mediul online**
- ✓ Portalul **siguronline.md** a preluat **682** de solicitări de consiliere
- ✓ Am organizat în toată țara seminare pentru **936 de părinți**, care au aflat cum să „creeze” **un internet mai sigur** pentru copilul lor
- ✓ Am desfășurat **campania națională „Ziua Siguranței pe Internet” 2017**
- ✓ **Telefonul Copilului** a preluat și asistat **6 968 de apeluri**
- ✓ **Echipa de Intervenție La Strada** a oferit asistență juridică pentru 71 de copii și a asistat 55 de copii în cadrul audierilor legale
- ✓ Am instruit **133 de reprezentanți ai organelor de drept** să investigheze cazurile de exploatare sexuală comercială a copiilor, în condiții prietenoase, centrate pe **interesul suprem al copilului**
- ✓ Am elaborat **raportul alternativ** în cadrul celei de-a doua runde de monitorizare, desfășurate de Comitetul de la Lanzarote, cu referire la **protecția copiilor** față de abuz și exploatare sexuală în **mediul online**
- ✓ Am elaborat un **Ghid cu răspunsuri la cele mai frecvente întrebări ale jurnaliștilor** privind abuzurile sexuale ale copiilor în mediul online
- ✓ Am elaborat un **studiu național** privind mecanismul implementării Convenției de la Lanzarote de către Republica Moldova

PROGRAME PENTRU FEMEI

Am avut un vis
Mi-a promis o oportunitate
Mi-a promis o slujbă
Mi-a promis un viitor
M-a lăsat cu nimic

Poți visa când ești
în lanțuri?

I. Implementarea politicilor naționale anti-trafic

// Reducerea vulnerabilității grupului de risc la amenințările continue ale traficului de ființe umane (TFU) //

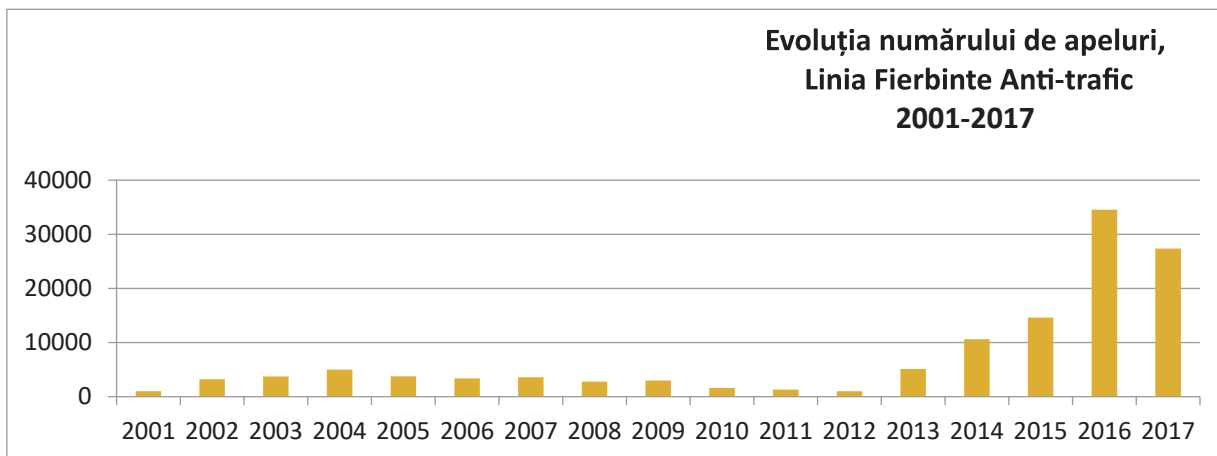
În anul 2017, portalul tematic www.migratiesigura.md a acumulat 20382 de vizualizări în total, dintre care 14538 aparțin vizitatorilor unici. Consilierii de la [Linia Fierbinte Anti-trafic](#) (LFA) au oferit 27 de consilieri individuale online, la cerere. LFA a înregistrat 25850 de apeluri telefonice legate de migrația sigură și 199 de apeluri telefonice legate de prevenirea traficului prin diverse forme de exploatare. Reprezentanții La Strada au participat la 5 programe TV pe subiecte privind TFU și a furnizat suport informațional în elaborarea a 15 știri și reportaje de tip alertă/recomandări pe subiectul migrației sigure, prin intermediul paginii de Facebook, și care au fost preluate de portalurile naționale de știri. Ca parte a acordului bilateral dintre guvernele RM și al Israelului, privind angajarea la muncă a cetățenilor moldoveni în Israel, La Strada a facilitat angajarea a peste 1.500 de bărbați în sectorul construcțiilor.

// Acces sigur al persoanelor traficate la serviciile de protecție și asistență //

În perioada de raportare, au fost recepționate 186 de apeluri, consilierii LFA venind în ajutorul a 63 de persoane aflate în dificultate, inclusiv 9 victime ale traficului, 17 presupuse victime ale traficului și 19 migranți aflați în dificultate/victime ale crimelor asociate (contrabandă, violență domestică, violență sexuală, încălcarea drepturilor muncii/muncă forțată etc.) Cele mai proactive rămân a fi femeile, care solicită sprijin în interesul victimelor, care le sunt rude și prieteni. Alte 55 de apeluri au parvenit direct de la victime.

Dintre 9 persoane presupuse victime ale traficului, 6 sunt femei și 3 - bărbați. Aceștia au fost traficați în scop de exploatare sexuală și prin muncă în Rusia, Turcia, Italia, Emiratele Arabe Unite și Moldova. După evaluarea nevoilor stringente, persoanelor le-a fost facilitat accesul la servicii specializate în salvarea/evacuarea din locul de exploatare, repatriere, oferirea de adăpost, acces la programe de asistență socială și protecție juridică, în primul rând persoanelor care au dorit să coopereze cu Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă.

Pentru 14 migranți aflați în dificultate a fost facilitat accesul la serviciile de protecție juridică prin antrenarea resurselor disponibile ale Misiunilor Consulare ale RM, Inspectoratelor/ Agențiilor de Ocupare a Forței de Muncă.

// Sprijin Guvernului RM în raționalizarea politicilor naționale anti-trafic //

La Strada a continuat să furnizeze expertiză Secretariatului Permanent (SP) al Comitetului Național pentru Combaterea Traficului de Fiiințe Umane (CNCTFU) în organizarea strategică a politicilor naționale anti-trafic. Având în vedere reformele strategice prelungite ale Procuraturii și Guvernului, proiectul Strategiei Anti-Trafic și Planul Național de Acțiuni cu obiectivele politicii AT au fost supuse unei noi runde de consultări. Ca urmare a unor întâlniri operative și ateliere tematice organizate de SP, cu participarea comunității naționale AT, La Strada contribuind cu expertiză și cu moderarea lucrărilor, conținutul Strategiei AT 2018-2023 și Planul Național de Acțiuni cu obiectivele politicii AT 2018-2020 au fost, în final, ajustate, validate și expediate spre aprobare Guvernului. Se preconizează ca, la începutul lunii ianuarie 2018, ambele documente să fie transmise către principalii actori ai comunității AT, pentru ca aceștia să intervină cu comentariile finale înainte ca documentele să fie transmise Guvernului spre aprobare finală.

La Strada a furnizat expertiză și suport în elaborarea proiectului Setului de măsuri anti-trafic pentru 2017, elaborat conform recomandărilor "USA Trafficking in Persons Report", conform căruia Moldova a coborât pe poziția "Tier 2 Watch List". Setul de măsuri anti-trafic a fost aprobat de Prim-ministru în august 2017.

La solicitarea SP, La Strada a venit cu recomandări de îmbunătățire a proiectului raportului final al implementării Planului Național de Acțiuni 2014-2016, elaborat în versiunea sa inițială de SP și aprobat ulterior în cadrul ședinței Comitetului Național AT din 18 aprilie.

La invitația Ministerului de Justiție, La Strada a participat în calitate de membru al grupului național de lucru la dezvoltarea Planului Național de acțiuni în domeniul drepturilor omului (PNADO) pe anii 2018-2022. Având în vedere existența documentelor specifice politicii AT, La Strada a recomandat ca în PNADO să fie reflectate doar subiectele specifice strategiei AT: (a) promovarea amendamentelor la Legea nr. 241 din 20.05.2015 cu privire la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (TFU) prin remedierea deficiențelor legii și adaptarea acesteia la noile realități; (b) coordonarea funcției Strategiei SNR (cadru cooperant prin

intermediul instituțiilor statale care își îndeplinesc obligațiile de a proteja și promova drepturile omului pentru persoanele traficate, coordonându-și eforturile în cadrul unui parteneriat strategic cu societatea civilă); (c) reducerea nivelului de vulnerabilitate a populației față de TFU. Toate propunerile au fost acceptate de MJ.

La Strada a oferit expertiză în elaborarea proiectului amendamentelor Legii nr. 241 din 20.05.2015 cu privire la prevenirea și combaterea traficului de ființe umane (TFU).

Pe parcursul întâlnirilor de lucru și atelierelor de eficientizare a funcționalității Sistemului Național de Referire (SNR), organizate de SP în colaborare cu autoritățile AT, direcțiile centrelor teritoriale de asistență socială și protecție a familiei, coordonatorii echipelor multidisciplinare teritoriale în cadrul SNR, expertul La Strada a prezentat diferite aspecte ale modelului SNR și a sugerat posibile soluții utile pentru provocările cu care se confruntă SNR.

// Contribuție la procesul de luare a deciziilor prin furnizarea de date și informații calitative //

În colaborare cu un alt consultant național, un expert La Strada a contribuit la elaborarea Raportului "Funcționarea SNR în RM. Lecții învățate și perspective". Raportul a fost prezentat comunității AT și este preconizat să servească drept bază pentru elaborarea viitorului concept al SNR pentru anul 2018. La Strada a încheiat un raport preliminar de colaborare cu Centrul "Socio-Polis", având scopul de a contribui la studiul vulnerabilității cetățenilor străini față de TFU/ contrabanda prin Republica Moldova. Lucrarea urmează să fie publicată până la finele anului 2018.

II. Prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor

//Sensibilizarea opiniei publice cu privire la violența împotriva femeilor (VIF); reducerea vulnerabilității femeilor față de violența sexuală (VS) și violența domestică (VD)//

Campania de sensibilizare împotriva VD din 2017 a avut sloganul "Copilul tău suferă la fel ca și tine" și s-a adresat femeilor nevoite să trăiască sub influența atitudinilor preconcepute, distructive, conform cărora "femeia trebuie să îndure violența domestică de dragul copilului, care are nevoie să crească într-o familie cu mamă și tată". Subiectul campaniei a fost ales în mod deliberat, ca urmare a analizei apelurilor parvenite la Telefonul de încredere. Campania a fost lansată printr-un [comunicat de presă](#) și a recurs la multiple instrumente și canale de comunicare, printre care:

- a) **Un spot video** promovat la 3 canale de televiziune cu acoperire națională (Prime, Canal 3 și Canal 2) cu o durată totală de 11160 minute, dintre care 45% în prime time, acoperind un public estimat la minimum 100 000 persoane per difuzare; versiunea YouTube a înregistrat peste 6000 de vizualizări și peste 500 de distribuiri;
- b) **Printing și outdoor** (postere, carduri, flyere) peste 6500 de [postere](#) (6000 în română și 500 în rusă) și 25 000 de carduri postale au fost produse și distribuite în toată țara cu ajutorul unor echipe multidisciplinare;
- c) **Campanie mediatică** - cca 140 de titluri în mass-media (știri, interviuri, articole, emisiuni TV, referințe, comunicate de presă) produse de cel puțin 35 de publicații naționale - ziare, portaluri de știri, posturi radio și TV;
- d) **Întâlniri și dezbateri** cu personalul medical, APL și lucrători sociali din diverse localități - peste 1000 de specialiști din 20 de raioane ale țării.

În aprilie 2017, pentru prima oară în Republica Moldova, a fost marcată oficial luna dedicată sensibilizării opiniei publice despre violența sexuală. În acest context, La Strada a organizat mai multe activități:

- a) **cea de-a II-a ediție a discursurilor publice din seria MENxx**, cu genericul "Cultura violului", avându-i ca speakeri pe 3 bărbați, persoane publice, cu vârstă, experiență și statut social diferite, invitați să vorbească despre propriile experiențe pe subiectele: [Doar 100 de ani de democrație](#) – cum și ce anume a pierdut democrația din cauza recunoașterii și promovării insuficiente a drepturilor femeilor; *Între ideal și default "conjugal"* câteva incursiuni în evoluția periculoasă a căsniciei și recomandări cuplurilor, pentru prevenirea violenței domestice și sexuale; [Mă numesc Dumitru și sunt un misogin](#) observații despre comportamentul bărbaților și misoginism, cu exemple proprii ale vorbitorului despre când, cum

și de ce se întâmplă acest lucru, îndemnând bărbații să fie sinceri cu ei înșiși și să-și revizuiască atitudinile.

- b) **Facebook Live** cu **Daniela Misail-Nichitin**, Directoare program pentru femei, La Strada, și **Julie Stufft**, Adjunctul Șefului Misiunii diplomatice a SUA la Chișinău, dedicat violenței sexuale împotriva femeilor. Evenimentul a înregistrat 5900 de vizualizări și este unul dintre cele mai comentate live-uri ale Ambasadei SUA la Chișinău din momentul lansării acestui tip de evenimente.

- c) Pe 25 aprilie a fost marcată "Denim Day", ziua solidarității cu toate femeile care au suferit de pe urma violenței sexuale, nedreptății și fricii, eveniment marcat prin declarații publice și încurajarea societății de a îmbrăca blugi și a purta ruj roșu în această zi. Campania s-a bucurat de atenția mass-media înregistrând 54 de titluri media în 25 de surse media naționale. Deși campaniile implementate de „La Strada” nu au avut ca public țintă femeile-vicime ale abuzului sexual, 11 cazuri de abuz au fost raportate la LFA (pentru comparație, în 2016 au fost raportate 3; în 2015 - niciunul).

Un grup de 20 de **"Educativi de la Egal la Egal"** au desfășurat 91 de seminare de informare și prevenire pentru 2191 de băieți și fete, în peste 70 de localități ale Moldovei. Modulul seminarelor promovează și explică în detaliu următoarele noțiuni-cheie: conceptul și formele violenței domestice; recunoașterea primelor semne de putere și control într-o relație; mituri și realități despre dragoste și violență; ruperea ciclului de violență. Înainte de a desfășura seminarele, voluntarii au beneficiat de un program extins de instruire, pentru a putea deveni educatori în domeniul prevenirii violenței domestice și promovării relațiilor armonioase. La Strada a multiplicat și distribuit pe perioada seminarelor de informare peste 1900 de materiale informative și educative: 250 de carnete „Iubirea nu doare”, 1235 de broșuri „Relații armonioase în familie” și 450 de broșuri „Culorile”. Educatorii „Programului de la Egal la Egal” au desfășurat seminare în mai multe școli din Moldova, ca parte a unui Parteneriat cu Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al RM (în vigoare până în anul 2020).

Telefonul de încredere pentru femei a înregistrat și a oferit consiliere pentru 2552 de beneficiari dintre care 83% au fost femei. Elocvente pentru această perioadă sunt apelurile primite din străinătate de la femeile care au emigrat din Moldova, raportând violența domestică (3 cazuri). 1653 de apeluri se referă la probleme legate de violența domestică și reflectă 870 de cazuri noi de VD raportate și 147 de cazuri în derulare, pentru care se furnizează consiliere și suport continuu. Aproape jumătate dintre apelanți au aflat sau au devenit încrezători față de Telefonul de încredere datorită campaniei despre VD cu genericul „Copilul tău suferă la fel

de mult ca și tine”, cu precădere de la TV. Alții din recomandările prietenilor. Cele mai multe cazuri de VD sunt raportate de femeile înseși (65%), urmate de cazurile raportate de membrii comunității din numele femeilor (31%) și de specialiștii din domeniu.

Analiza apelurilor parvenite la Telefonul de încredere arată că în aproape 53% dintre cazuri femeile suferă de pe urma formelor combinate de violență din partea soților/ partenerilor. Cele mai multe femei solicită consiliere juridică și informație despre metodele de combatere a violenței. Urmează, ca pondere, solicitările de suport psihologic.

// Asigurarea disponibilității și accesibilității serviciilor specializate, precum și protecției juridice a femeilor și fetelor afectate de VD și VS, în contact cu sistemul judiciar //

Posterele și cardurile (6500 postere, 25 000 de carduri), cu numărul detașabil al Telefonului de încredere, au fost produse ca parte a campaniei împotriva VD „Copilul tău suferă la fel de mult ca și tine”.

Aceste materiale conțin criteriile de identificare a VD și descriu serviciile accesibile prin intermediul Telefonului de încredere. Materialele au fost distribuite în timpul întâlnirilor cu cei 2600 de specialiști (personal operațional) din 24 de raioane, organizate în parteneriat cu Inspectoratul General al Poliției și cu Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

CUM RECUNOAȘTEM VIOLENȚA PSIHOLICĂ?

Atunci când partenerul tau sau un alt membru al familiei:

- Te ofensează, jignește, înjură sau insultă;
- Te amenință verbal sau vă șantajează;
- Te izolează de rude și prieteni;
- Te urmărește oriunde ai merge și îți verifică telefonul mobil;
- Nu îți permite să apelezi după ajutor la medic sau să chemi poliția;
- Te deposează de acte de identitate;
- Este extrem de gelos.

Dacă te regăsești în aceste semne, sună la telefonul de încredere La Strada
0 8008 8008

 LA STRADA Moldova

CUM RECUNOAȘTEM VIOLENȚA SEXUALĂ?

Atunci când partenerul tau sau un alt membru al familiei:

- Te impune să întreții relații sexuale împotriva voinței tale;
- Te dezbracă în public;
- Te obligă să vizionezi filme sau poze cu conținut pornografic;
- Face comentarii sau glume umilitoare / degradante cu referințe sexuale;
- Îți interzice/impune să întrerupi o sarcină;
- Îți interzice/impune să folosești metode contraceptive.

Dacă te regăsești în aceste semne, sună la telefonul de încredere La Strada
0 8008 8008

 LA STRADA Moldova

Pe parcursul perioadei de raportare, La Strada a prestat servicii juridice pentru 76 de femei, dintre care consultații juridice pentru 50 de femei afectate de VD, reprezentare în instanța de judecată pentru alte 26 de femei (19 cazuri noi și 7 cazuri anterioare, din 2016). În contextul serviciilor prestate, femeile au fost reprezentate de avocat în 25 de cazuri civile, în 6 cazuri penale și în 2 infracțiuni. Ordonanțele de protecție au fost asigurate în 8 cazuri. Avocatul a reprezentat supraviețuitorii în 51 de ședințe de judecată. Alte 8 femei, implicate în procese de judecată sau investigații, au beneficiat de suport și consiliere psihologică individuală de lungă durată.

În 172 de cazuri raportate la Telefonul de încredere (cca 20% din numărul total) a fost solicitată și necesară intervenția imediată. Conform protocolului Telefonului de încredere, consilierul, în situațiile de criză, asigură contactul direct cu poliția și autoritățile și intervenția neîntârziată în cazurile de VD (24/7). Nu a fost nevoie să fie implicată echipa mobilă de intervenție, iar în situațiile de criză s-a intervenit prin mobilizarea specialistului responsabil din teritoriu, la solicitarea Telefonului de încredere. Începând cu luna martie 2017, de îndată ce ordonanța de protecție emisă de poliție intră în vigoare, poliția este responsabilă să intervină imediat în orice situație de VD. Prin urmare, 172 de femei au beneficiat de servicii de protecție, cazare, suport juridic, inclusiv de facilitarea emiterii ordinului de restricție; îngrijire medicală pentru mamă și copil.

// Contribuție la dezvoltarea capacităților profesioniștilor de a aborda în mod eficient cazurile de VS și VD //

Suportul informational pentru cursul școlar optional „Relații armonioase în familie” (RAF) este complet și include curriculumul, ghidul metodologic, ghidul profesorului și caietul elevului. Materialele didactice au fost elaborate în 2016 și sunt utilizate deja al doilea an consecutiv (2016-2017, 2017-2018) de către 44 de profesori care au fost instruiți în prealabil (40 de ore de [training](#) în 36 de licee 9% din toate liceele din țară - pentru un număr total de 2500 de elevi). Materialele sunt disponibile în limba română. Profesorii și elevii absolvenți ai primei promoții RAF și-au împărtășit [opiniile](#) în cadrul [Conferinței Naționale a Pedagogilor](#) (26 mai 2017). La conferință au participat profesori care au implementat disciplina și elevi, beneficiari ai cursului, reprezentanți ai Ministerului Educației și ai direcțiilor raionale de educație. Rezultatele conferinței au confirmat nivelul sporit de utilitate a cursului atât pentru studenți, cât și pentru profesori. În același timp, conferința a inspirat și alte cadre didactice să se înscrie la cursurile de instruire pentru a preda disciplina RAF în școlile lor. Eficiența disciplinei a fost testată în baza unei evaluări speciale a cunoștințelor, atitudinilor și percepțiilor în rândul studenților care au frecventat cursul, comparându-se rezultatele pre/post curs. Toți indicatorii evaluați au indicat [rezultate pozitive](#).

În februarie 2017, a avut loc o vizită de lucru în Minnesota, SUA, pentru grupul național de experți înalt calificați în domeniul juridic din Moldova (judecători ai Curții Supreme de Justiție, procurori specializați din cadrul Procuraturii Generale, inspecitori din cadrul IGP, medici

legiști din cadrul Ministerului Muncii, Sănătății și Protecției Sociale și juriști specializați, care colaborează cu La Strada). Scopul vizitei de studiu a fost familiarizarea cu diverse practici, metode și mecanisme de abordare a femeilor și fetelor victime ale violenței sexuale și, totodată, formularea obiectivelor programului de studiu. Vizita de studiu a presupus și un curs de [formare de formatori](#) (școală de vară cu durată de 36 de ore), organizat de Institutul Național de Justiție (INJ) ([foto-aici](#)).

În total 20 de specialiști naționali au fost instruiți, inclusiv 5 judecători, 4 procurori, 5 inspectori de poliție, 4 specialiști La Strada și un reprezentant al Centrului de Medicină Legală. Toți participanții au primit setul de materialele de la training și au fost certificați ca instructori naționali în combaterea violenței sexuale. Participanții au apreciat mult calitatea trainingului, conținutului, metodelor și tehnicilor de predare utilizate. Toți și-au arătat interesul și s-au angajat să se implice în calitate de formatori în desfășurarea seminarelor-pilot. Raportul sumar al activității este accesibil și poate fi obținut la solicitare. Trainingul a fost apreciat și de managementul INJ, care s-a arătat interesat de instituționalizarea cursului.

Înainte de introducerea cursului în curricula INJ, s-a decis să fie organizate câteva stagii-pilot, în baza modulelor predate de experții care au fost instruiți în SUA. Astfel, ca urmare a unui parteneriat dintre INJ și Asociația Judecătorilor, în toamna anului 2017, la Chișinău, Bălți și Cahul au fost organizate primele 2 astfel de traininguri, fiecare a câte 16 ore, cu genericul „Bune practici de abordare a cazurilor de investigare eficientă a infracțiunilor privind viața sexuală”. În total, 39 de reprezentanți ai sistemului juridic - judecători, procurori și ofițeri de urmărire penală au participat la training, apreciind instruirea la cel mai înalt nivel. Toți participanții au ținut să menționeze faptul că astfel de traininguri, cu participarea comună a experților din domeniu/trainerilor alături de specialiștii de profil, sunt extrem de utile și ar trebui organizate mai des. Și feedbackul trainerilor a fost unul pozitiv, aceștia remarcând faptul că predarea acestui modul ar trebui instituționalizată de INJ anume în acest format. Cea de-a doua rundă de traininguri va continua în 2018.

În calitate de membru al Adunării Generale, La Strada a asigurat transferul memoriei instituționale a boardului către noii membri ai AG, a consultat coordonatorul Coaliției Naționale ori de câte ori a fost nevoie, a împărtășit cunoștințele și experiența în raport cu diverse probleme puse în discuție de Coaliția Națională „Viața fără Violență”, inclusive prin:

- (a) organizarea unei cercetări și pregătirea subiectelor de discuție la teme legate de viitorul statut legal al Coaliției (înregistrarea Coaliției ca identitate juridică independentă sau continuarea activității în calitate de structură non-formală). Din cauza incapacității membrilor de a se expune la acest capitol, discuția a fost amânată pentru anul 2018 și a fost organizat un workshop condus de un facilitator extern;
- (b) contribuirea la elaborarea Planului Strategic și al Planului de Acțiuni al Coaliției, aprobat oficial de Adunarea Generală pe 25 ianuarie 2017;
- (c) din numele Coaliției, La Strada a elaborat o serie de recomandări în adresa Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (MSMPS), precum și Consiliului Național, menite să ajute la îmbunătățirea procesului de acreditare a serviciilor sociale. Toate recomandările au fost acceptate, instituțiile experimentându-și disponibilitatea de a ajusta inclusiv mecanismele legale;
- (d) împărtășirea expertizei, experienței și lecțiilor învățate cu expertul internațional subcontractat de Consiliul Național pentru a elabora modelul de standardizare a serviciilor în domeniul VD;
- (e) contribuție la elaborarea apelului către Prim-ministru în raport cu Hotărârea Guvernului cu privire la Consiliul Național pentru drepturile omului și Secretariatul Permanent pentru Drepturile Omului. Scopul acestui apel a fost reiterarea necesității de a consolida Consiliul Coordonator în domeniul prevenirii și combaterii VD, ca una dintre prevederile principale ale Convenției de la Istanbul.

// Contribuție la îmbunătățirea răspunsului guvernamental la VIF și VS //

În calitate de membru al grupului național de lucru, La Strada a contribuit direct la elaborarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și violenței în familie pe anii 2017-2020 și al Planului Național de Acțiuni pentru anii 2017-2019, care au fost aprobate de toate ministerele de resort în primăvara anului 2017. Din cauza reformei administrației publice centrale, documentul nu a ajuns la Parlament și, în toamna anului 2017, setul de documente a trecut printr-o rundă repetată de aprobare în rândul ministerelor nou-formate. La Strada a făcut advocacy pentru versiunile curente ale Strategiei și Planului de Acțiuni, în cadrul întâlnirilor tematice cu Ministerul Finanțelor, care s-a opus într-o anumită măsură aprobării costurilor necesare pentru implementare Strategiei. Adicional, pentru a ne asigura că principalele acțiuni legate de abordarea VS fac parte din Strategie și din Planul Național de Acțiuni (PNA), La Strada a propus să fie revăzută agenția responsabilă, așa încât IGP a fost încurajat să preia responsabilitatea pentru implementarea acesteia, în locul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, La Strada fiind instituția care a facilitat comunicarea în cadrul acestui proces. Strategia și PNA vor fi prezentate Guvernului în ianuarie 2018. În perioada septembrie-noiembrie 2017, experții La Strada au actualizat datele [raportului](#) despre procedurile de acreditare a serviciilor destinate victimelor VD. Cercetarea a servit drept bază pentru conceptualizarea schimbărilor în acreditarea mecanismelor serviciilor sociale destinate victimelor VD. Conceptul raportului va fi prezentat în ianuarie 2018 în timpul întrunirii membrilor Consiliului Coordonator în domeniul prevenirii și combaterii VD, găzduite de Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

În martie 2017, La Strada a acceptat invitația de a participa în calitate de expert al Consiliului Național de Acreditare a Serviciilor Sociale (CNASS), contribuind la evaluarea calității serviciilor destinate victimelor VD, prestate de Centrul Maternal din Căușeni. Pe lângă recomandările sugerate Centrului Maternal, expertul La Strada a elaborat o listă de recomandări adresate CNASS și MSMPS, menite să simplifice procedura în sine, focusându-se pe servicii oferite de prestator în interesul beneficiarilor, în primul rând. Consiliul a acceptat toate recomandările.

La începutul anului 2017, proiectul Regulamentului de organizare și funcționare a Serviciului de asistență telefonică gratuită pentru victimele violenței în familie și violenței împotriva femeilor, elaborat de La Strada la solicitarea MSMPS, a fost transmis spre aprobare Guvernului. După semnarea de către Guvern a Convenției de la Istanbul, MSMPS a aprobat Regulamentul și, în luna mai, acesta [a fost aprobat](#) și de Guvernul RM. Ca urmare, 775 400 MDL au fost alocați pentru întreținerea Telefonului de Încredere pentru Femei în 2017, fonduri care nu au putut fi preluate de MSMPS în virtutea reformei administrației publice centrale, care a amânat implementarea acestei decizii până în toamnă. În acest fel, a fost anunțat un concurs de selectare a unei agenții care să implementeze acest serviciu în 2017, concurs câștigat de La Strada, care a semnat un contract cu durata de o lună cu MSMPS. În luna decembrie, La

Strada s-a mai înscris o dată la concursul anunțat de MSMPS pentru prestarea serviciului Telefonului de încredere pentru femei pe parcursul anului 2018. Se presupune că resursele alocate de stat în acest scop nu vor acoperi nici măcar costurile minime (salariile și comunicarea) necesare pentru 12 luni, deși La Strada a făcut estimările și recomandările de rigoare cu referire la costurile unui astfel de serviciu. Au avut loc și consultări cu reprezentanții managementului superior al MSMPS, cu scopul identificării surselor care să acopere deficitul de buget, având în vedere faptul că Ministerul a căzut de acord să solicite realocarea bugetului pentru perioada precedentă.

Principalele concluzii și recomandări ale raportului „Asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală”, elaborat în rezultatul analizei a 240 de cazuri concrete, au fost prezentate la masa rotundă din februarie 2017. La eveniment (închis) au participat reprezentanți ai sistemului juridic (judecători, procurori, manageri ai departamentelor de urmărire penală din cadrul IGP, experți și manageri din cadrul INJ). La eveniment au mai participat 12 procurori și 10 judecători, reprezentanți ai Curții Supreme de Justiție și ai curților regionale implicate în precăutarea dosarelor penale. Participanții au validat majoritatea recomandărilor cu referire la Raport. Reprezentanții (managerii) Curții Supreme de Justiție și ai Procuraturii Generale și-au exprimat disponibilitatea de a spijini promovarea legislației naționale și de a promova consolidarea capacităților judecătorilor, procurorilor și ofițerilor de poliție în domeniul abordării corecte a cazurilor privind abuzurile sexuale și protecția drepturilor victimelor. La Strada a oferit expertiză în elaborarea Raportului către Comisia pentru Eliminarea Discriminării împotriva Femeilor (CEDAW), elaborat de către un expert independent, contractat de către Centrul de Drept al Femeilor. Contribuția s-a axat pe problemele VS împotriva femeilor și particularitățile cercetării acestor cazuri. Având în vedere reforma APC, MSMPS a solicitat CEDAW să amâne prezentarea raportului de stat pentru primul trimestru al anului 2018. Prin urmare, s-a decis de comun acord cu CN ca Raportul alternativ să fie depus după ce statul va prezenta Raportul oficial - preventiv, în luna aprilie 2018.

În ansamblu, eforturile comune de lobby și advocacy ale Coaliției, în sensul oferirii un răspuns adecvat din partea statului la violența împotriva femeilor, au inclus o serie de acțiuni, după cum urmează:

- Recomandări scrise, menite să ajute MSMPS să promoveze proiectul Strategiei de prevenire și combatere a VD și VÎF pentru 2017-2021 și Planul Național de Acțiuni pentru 2017-2019, trimise spre aprobare Guvernului;
- Declarații scrise și verbale, furnizate Ministerului Justiției și Prim-ministrului RM, împotriva proiectului de lege care exclude posibilitatea obținerii ordinului de restricție printr-o procedură civilă (întrucât aceste prevederi contravin drepturilor victimei și prevederilor Convenției de la Istanbul), propusă de același Minister. Ca urmare a apelului făcut de Coaliția Națională, această inițiativă legislativă a fost stopată și nu a ajuns în Parlament;

RAPORT DE ACTIVITATE 2017

- Opinii scrise cu referire la Planul Național de Acțiuni pentru 2017-2018 pe subiectul Drepturilor Omului, în scopul asigurării că VD și VS împotriva femeilor se află în topul agendei Guvernului;
- Recomandări scrise și verbale de a preîntâmpina desființarea Consiliului coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie ca urmare a creării Consiliului Național pentru Drepturile Omului și Secretariatului Permanent pentru Drepturile Omului, după cum e prevăzut în proiectul de lege.
- Contribuție la raportul alternativ (shadow report) cu referire la implementarea CEDAW de către autoritățile moldovenești, care va fi evaluat de către membrii Consiliului în ianuarie 2018 și trimis Comitetului la începutul primăverii anului 2018, după ce Guvernul RM va fi trimis raportul de stat;
- Audieri publice în Parlamentul RM pe marginea progreselor în domeniul prevenirii și combaterii VD;
- Actualizarea raportului elaborat de La Strada pe subiectul procedurii de acreditare a prestatorilor de servicii pentru victimele VD și elaborarea unui nou concept de acreditare, prezentat MSMPS.
- Elaborarea unei declarații împotriva proiectului de lege care reduce funcțiile „de gardă” (watchdog functions) ale ONG-urilor, condiționând accesarea fondurilor externe printr-o procedură adițională de raportare și introducerea unor sancțiuni drastice pentru nerespectarea acestor condiții.
- Elaborarea unei declarații în sprijinul Direcției politice de asigurare a egalității dintre femei și bărbați a noului Minister, create ca urmare a unificării Ministerului Sănătății cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale, care riscă să fie dizolvate. Declarația specifică expres faptul că, dacă un astfel de departament nu va exista, problemele legate de drepturile femeilor, VD și VIF riscă să fie reprezentate insuficient în politicile publice. Totodată, aceste schimbări vin în contradicție cu prevederile art.10 al Convenției de la Istanbul, care solicită statelor-membre să numească una sau mai multe instituții oficiale responsabile de coordonarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea politicilor și măsurilor de prevenire și combatere a formelor de violență prevăzute de această Convenție. Datorită acestor eforturi de lobby, Direcția politice de asigurare a egalității dintre femei și bărbați și Consiliul coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie rămân în continuare instituții specifice în componența actualului MSMPS.

// **Suținerea proceselor de luare a deciziilor la toate nivelele, prin oferirea datelor și informațiilor calitative //**

Raportul despre apelurile parvenite la Telefonul de încredere pentru femei pe parcursul anului 2017 este accesibil în limba română. Studiul se bazează pe analiza celor 2552 de apeluri, care reflectă 870 de cazuri noi de VD. Majoritatea apelurilor (83%) au parvenit de la femei. Concluziile raportului au fost prezentate și în cadrul Reuniunii de Coordonare Tehnică

(RCT) în domeniul AT, găzduită de OSCE și Consiliul coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie.

Raportul „**Schimbările determinate de disciplina opțională *Relații Armonioase în Familie* la nivel de percepții, stereotipuri și atitudini**” este accesibil în limbile română și engleză (versiunea [sumară](#); versiunea [desfășurată](#)). Raportul sumar a fost tipărit în 200 de exemplare în limba română și în alte 100 de exemplare în engleză și distribuit instituțiilor media reprezentative. Concluziile raportului au fost prezentate la Reuniunea de Coordonare Tehnică (RCT) în domeniul AT, găzduită de OSCE. Raportul reflectă opiniile adolescenților de 16-18 ani și impactul pe care l-a avut disciplina asupra opiniilor și percepțiilor acestora. Principalele concluzii ale raportului „**Schimbările determinate de disciplina opțională *Relații Armonioase în Familie*” au fost prezentate și în cadrul unui club de presă, care a generat aproximativ 20 de titluri de presă.**

Raportul „Asigurarea drepturilor victimelor în cazul infracțiunilor privind viața sexuală. Analiza practicii judiciare din republica Moldova” este accesibil în limbile română și engleză ([versiunea sumară](#) și [versiunea desfășurată](#)). Alte 200 de exemplare ale raportului în limba română și 100 de exemplare în limba engleză au fost tipărite și distribuite prin poștă principalilor reprezentanți și factori de decizie din domeniile social și juridic. Pentru a spori nivelul de conștientizare a acestor subiecte și pentru a răspunde așteptărilor opiniei publice față de răspunsul adecvat din partea instituțiilor statului, în cazul infracțiunilor privind viața sexuală, în luna martie a fost organizat un club de presă, scopul căruia a fost prezentarea principalelor blocaje din domeniul juridic. Acesta s-a soldat cu cel puțin 15 publicații în presă (TV, emisiuni radio, articole

scrise). Principalele blocaje în procesul de investigare penală au fost aduse în atenția ofițerilor de urmărire penală ale inspectoratelor de poliție din toată țara pe parcursul întâlnirilor organizate în martie-aprilie 2017 în parteneriat cu Direcția de Urmărire Penală a IGP. În total, au fost organizate 5 întâlniri pentru 250 de ofițeri de urmărire penală.

PROGRAM PENTRU COPII

III. Politici naționale de protecție a copilului: prevenirea și combaterea exploatării sexuale online și abuzurilor sexuale

// Sporirea nivelului de conștientizare a abuzului sexual și exploatării sexuale a copilului în mediul online; reducerea vulnerabilității copilului în mediul online //

Un grup de 25 de voluntari care au beneficiat de instruire specială ca Educatori de la Egal la Egal au livrat 222 de seminare de informare pentru 4956 de băieți și fete. Seminarele s-au desfășurate în școlile din diferite regiuni ale RM și au fost divizate în 2 module: a) comportamentul online riscant, manifestat prin hărțuirea online (cyberbullying) și divulgarea datelor cu caracter personal (pentru clasele V-VI); b) Relațiile online și comportamentul riscant manifestat prin schimburile de fotografii, imagini și video-uri cu conținut sexual (pentru clasele VII-VIII). Fiecare participant la curs a primit un set de semne de carte cu reguli de respectat în mediul online, elaborat de educatori cu respectarea particularităților de vârstă ale elevilor.

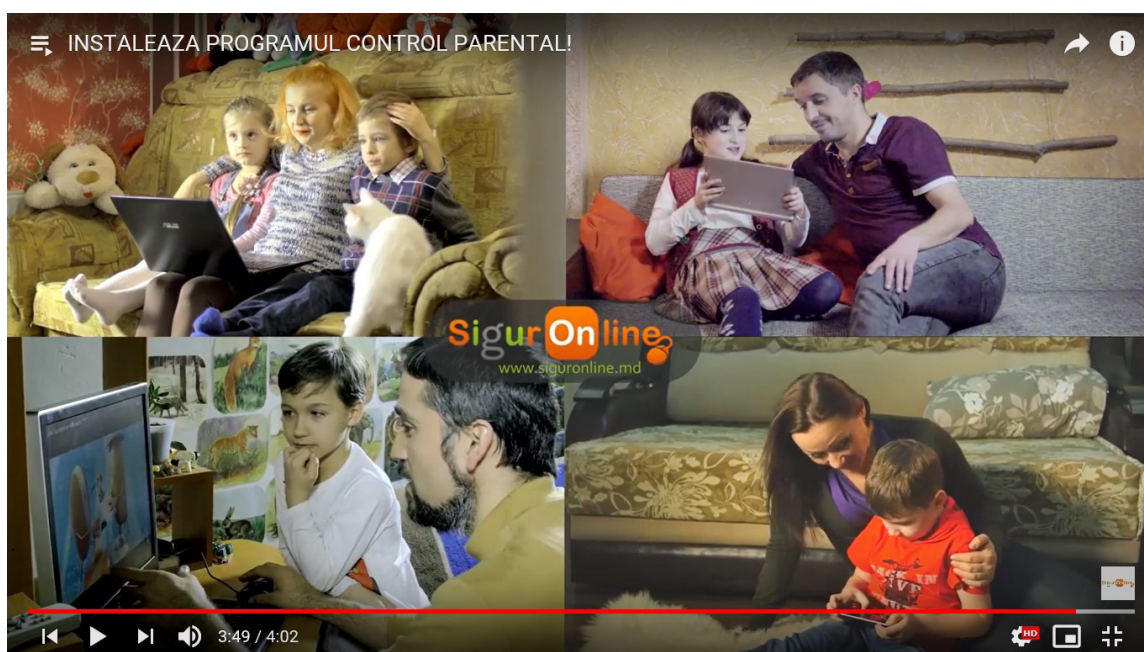
O nouă interfață a portalului www.siguronline.md a fost lansată ca parte a campaniei „Safer Internet Day 2017”. Portalul include 3 subdiviziuni separate, fiecare dedicată unui public specific: copiii/adolescenții, părinți/îngrijitori (ambele lansate în 2017) și educatori/profesori (urmează să fie lansată în 2018). Informația este clasificată conform unor criterii specifice: a) „Informații și sfaturi” cu articole tematice; b) „Cyber Cafe”/ Resurse utile cu materiale video/ tutoriale, teste online, istorii reale, împărtășite de utilizatori; (c) „Întrebări frecvente”; d) „Ajutor” - rubrica la care se oferă suport online (disponibil prin chat sau e-mail) în scop de consiliere, informare și raportare a cazurilor de presupus abuz sexual sau exploatare sexuală online a unui copil. Portalul poate fi accesat în versiune română și are o versiune mobilă prietenoasă/accesibilă (versiunea rusă urmează să fie lansată în 2018). Pe parcursul anului 2017, platforma siguronline.md a înregistrat peste 70 mii de accesări, dintre care aproape 60 mii - unice (creștere de peste 100% a indicelui, având în vedere cele 28 984 de accesări în 2016).

În perioada de raportare, serviciul „Ajutor” online a înregistrat 682 de solicitări de consiliere, număr de aproape 2 ori mai mare decât numărul apelurilor înregistrate în 2016 (399 de apeluri). Dintre aceste, 610 au parvenit din partea copiilor (se presupune) și se referă la probleme legate de securitatea în mediul online. Problemele legate de securitatea profilului personal și hărțuirea online rămân în continuare în topul celor mai raportate cazuri. De rând cu acestea însă au fost raportate și cazuri de sexting, șantaj/hărțuire sexuală și ademenire a minorului în scopuri sexuale.

În aceeași perioadă, La Strada a organizat în 6 școli din Moldova 10 seminare cu genericul „8 pași către un internet mai sigur pentru copilul meu”, la care au participat 936 de părinți, cu

RAPORT DE ACTIVITATE 2017

scopul promovării unei abordări pozitive a utilizării internetului de către copii, prin elucidarea rolului părinților în „crearea” acestui mediu online mai sigur. Seminarele au fost organizate în parteneriat cu Moldcell, una dintre cele mai mari companii de telecomunicații din Moldova, care și-a prezentat serviciul Kaspersky Safe Kids. Fiecare părinte a primit un set de materiale informativ-educative. Tutorialul video ["Instalează programul control parental"](#), lansat pe platforma siguronline.md a înregistrat 3926 de vizualizări. Pe lângă faptul că promovează, în rândul părinților, o abordare echilibrată a folosirii internetului de către copiii lor, acest film încurajează operatorii de internet să ia în calcul problemele siguranței online a copiilor. Rubrica respectivă a portalului siguronline.md a fost completată cu 5 articole tematice pe subiecte derivate din conținutul solicitărilor parvenite la rubrica „Ajutor” și din activitățile de informare.

Adolescenții au fost principalul grup-țintă al campaniei desfășurate în contextul Zilei Siguranței pe Internet 2017, promovând mesaje-cheie despre siguranța online prin diverse mijloace și instrumente, printre care: evenimente informative cu scopul promovării noii versiuni a platformei www.siguronline.md (seminare pentru 1000 de adolescenți cu vârsta de 14+ ani, desfășurate de voluntarii La Strada); difuzarea și promovarea unui spot video cu genericul ["Fiți în siguranță și pe Internet. Țineți cont de sfaturile noastre"](#), ca provocare lansată de un grup de vloggeri populari în rândul copiilor și adolescenților (30 de mii de vizualizări înregistrate până acum, dintre care 10 mii doar în luna februarie). Cel de-al doilea grup-țintă au fost părinții, pentru care La Strada a lansat tutorialul „Instalează programul de control parental” (cca 4 mii de vizualizări); Au fost oferite interviuri și s-a contribuit la scrierea articolelor care să promoveze platforma siguronline.md în rândul părinților. În al treilea rând, La Strada s-a adresat către factorii de decizie cu declarații publice și interviuri, solicitând formularea unei poziții ferme și clare față de acest subiect. Astfel, doar în luna februarie, peste 60 de titluri media au fost produse de cca. 30 de posturi de radio și TV naționale; au apărut știri și articole

scrise. Tot în luna februarie, numărul vizitatorilor portalului siguronline.md a ajuns la 10 mii (dintre care 3 mii de vizitatori au accesat site-ul repetat), peste 220 de solicitări de consiliere au fost înregistrate de serviciul „Ajutor” în luna martie. Guvernul a aprobat Planul Național de Acțiuni pentru promovarea unui internet mai sigur pentru copii.

De Ziua Internațională a Ocrotirii Copilului, pe 1 iunie, La Strada a organizat o serie de activități interactive cu genericul #SuntInteligentOnline, destinate copiilor cu vârsta cuprinsă între 7 și 11 ani și părinților, ca parte componentă a unei campanii extinse organizate de Guvern.

Toate activitățile s-au desfășurat în Grădina Publică „Ștefan cel Mare” din Chișinău, în formatul unor concursuri în aer liber. Fiecare copil a primit câte o diplomă specială marca siguronline.md, ca simbol al asumării responsabilității de a respecta regulile de securitate în mediul online; magneți, brățări și cărți postale personalizate. În total, peste 100 de copii au participat la eveniment. Programul pentru părinți a presupus scurte testări „Sunt părinte inteligent online”, urmate de consilieri individuale. Cel puțin 115 părinți au completat testul și au primit materiale informative la subiect. După cum au specificat și canalele media, punctele de informare La Strada au fost cele mai vizitate la eveniment.

În 2017, după câțiva ani de inițiative de advocacy și negocieri, Moldcell, unul dintre cei mai mari operatori de telefonie mobilă din Moldova, membru al TeliaSonera Group, a dezvoltat și a lansat un nou serviciu destinat părinților, în mod special, oferindu-le posibilitatea de a procura un serviciu de internet securizat și adaptat necesităților copiilor lor. Serviciul a fost lansat pe 1 iunie, la Strada participând la eveniment în calitate de oaspete de onoare.

Telefonul Copilului a înregistrat 6 968 de apeluri, dintre care 4 673 (84%) din partea copiilor. În 828 de cazuri copiii solicită informație despre drepturile lor și despre serviciile pe care le poate oferi Telefonul Copilului. În 1466 de cazuri copiii s-au adresat după ajutor și suport în legătură cu: lipsa de comunicare și atenție din partea părinților/familiei; hărțuirea din partea

RAPORT DE ACTIVITATE 2017

colegilor; problemele cu care se confruntă în dragoste și/sau în relațiile de cuplu; probleme legate de sexualitate.

Au fost înregistrate 450 de apeluri care raportează cazuri de violență, neglijare, abuz grav și lipsa protecției. Nu s-a înregistrat o diferență foarte mare față de numărul apelurilor și cazurilor raportate în anul precedent.

Caseta nr.5

Studiu de caz

Adresare în șoaptă...vă rog luați-mă la internat, chiar acum eu ies în intimpinarea voastră, nu mai rezist. Tatăl ma bătut azi foarte tare, pentru că eu încalc regulile religiei pe care el o împărtășă. Mihai, 16 ani.

Apel înregistrat în data de 21.12.2017

Studiul de caz prezentat în raport este editat respectând principiul confidențialității, datele personale fiind protejate.

(fragment din Raportul anual 2017, al serviciului Telefonul Copilului)

Telefonul Copilului 116 111 este un serviciu de stat, implementat de La Strada în baza contractului de prestări servicii nr. 16/02449 Cod CPV: 75000000-6 din 8 noiembrie 2016, încheiat cu Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Familiei al RM (actualul MSMPs).

// Asigurarea serviciilor specializate accesibile pentru copiii afectați de abuz sexual și exploatare sexuală online //

În perioada de raportare, avocatul La Strada a oferit asistență pentru 71 de copii, dintre care 27 sunt cazuri raportate noi. O bună parte dintre aceste cazuri au fost referite către La Strada de către Procuratura pentru Combaterea Criminalității Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS), Centrul de Combatere a Traficului de Persoane (CCTP) și Centrul de Combatere a Crimelor Informatice (CCCI). În aceeași perioadă, a fost sistată asistența pentru 30 de cazuri, din diverse motive: s-a încheiat procesul judiciar, s-a încheiat urmărirea penală, victima a refuzat serviciile avocatului. Psihologii intervievatori au oferit servicii specializate în 47 de cazuri noi și au continuat să asiste alte 6 cazuri vechi. Serviciile au presupus: participare la 55 de audieri legale ale copiilor, 15 dintre ele fiind organizate în condiții speciale în spațiul amenajat din incinta AO Centrului Internațional La Strada, elaborarea a 17 rapoarte de evaluare psihologică în cauze de abuz și exploatare sexuală. În 5 cazuri de risc sporit, copiii au fost referiți imediat către un serviciu specializat de protecție. În alte situații, agențiile de protecție a copilului au fost informate despre situația de risc în care se află copilul.

// Dezvoltarea capacităților profesioniștilor de a răspunde eficient la cazurile de abuz sexual și exploatare sexuală a copilului în mediul online //

A fost organizat un training cu durata de 24 de ore - "Exploatarea sexuală comercială a copiilor și măsuri speciale de protecție pentru copiii victime"- pentru 18 polițiști și procurori din cadrul instituțiilor specializate: Centrul de Combatere a Traficului de Persoane (CCTP), Centrul de Combatere a Crimelor Informatice (CCCI), Procuratura pentru Combaterea Criminalității

Organizate și Cauze Speciale (PCCOCS). Conținutul trainingului a cuprins următoarele module: a) Înțelegerea comportamentului abuzatorului sexual (tipologia și psihologia abuzatorului sexual și comportamentul său față de copii); b) Înțelegerea traumelor copiilor-victime (mituri și stereotipuri legate de psihologia Copilului-victimă a abuzului sexual, inclusiv abuzul facilitat de TIC); (c) Principii fundamentale ale lucrului cu copiii victime în timpul investigațiilor și procedurilor legale (consecințele abuzului sexual asupra psihologiei copilului și capacitatea de a depune mărturie a copilului-victimă, evaluarea riscurilor ș.a.); d) principii fundamentale de desfășurare a audierilor legale cu copilul victimă a exploatareii sexuale. Participanții au apreciat trainingul ca fiind deosebit de util, mai ales având în vedere faptul că e prima dată, când au studiat aspectele psihologice ale crimelor pe care le investighează. Aceștia au apreciat studiile de caz și materialele video care au servit ca suport pentru analiză și discuții. Versiunea sumară (8 ore) a trainingului a fost replicată prin alte 6 seminare regionale, la care au participat 115 procurori raionali, ofițeri de urmărire penală ai inspectoratelor de poliție din toată țara. Instruirea a fost livrată de membrii echipei de intervenție a La Strada cu suportul unui expert internațional, formată din psihologi și avocați, iar conținutul materialului a derivat exclusiv din cazurile asistate de La Strada în cooperare cu reprezentanții organelor de drept.

În perioada de raportare, avocatul La Strada a oferit 30 de consultații (11 procurori, 8 ofițeri de investigație, 6 judecători, 5 ofițeri de urmărire penală din Chișinău, Anenii Noi, Sîngerei, Bălți). Aceștia au solicitat consiliere metodologică la subiectul procedurilor de investigare prietenoase cu copiii.

A fost elaborat conceptul rubricii destinate profesorilor a portalului siguronline.md și primul set de materiale informative. Articolele reflectă 6 categorii de subiecte (hărțuire online, sexting, prietenii și comunicarea online, întâlnirile offline, divulgarea datelor cu caracter personal), ca urmare a analizei conținutului solicitărilor/apelurilor parvenite la rubrica „Ajutor” a portalului, consultărilor cu direcțiile speciale din cadrul IGP, dar și în baza observațiilor educatorilor, prezentate în timpul seminarelor pe tema siguranței online. Educatorii/profesorii sunt echipați cu întreg setul de materiale și instrumente necesare, în limbile română și rusă (planul detaliat al activităților și proiectelor, planurile lecțiilor, notele explicative pentru profesori, teste și exerciții), necesare pentru predarea lecțiilor cu durata de 45 de minute. Sunt pregătite materiale suplimentare, adaptate vârstei, și distribuite ca materiale didactice profesorilor din școlile primare și generale. Înainte de a fi publicate pe siguronline.md, toate materialele au fost testate în școli, în cadrul lecțiilor la care au participat peste 200 de elevi cu vârsta cuprinsă între 9 și 15 ani din 4 școli, care și-au expus propriile păreri despre calitatea acestor materiale. Învățătorii au avut în cadrul acestor lecții rol de observatori și au fost rugați, de asemenea, să-și expună părerea despre calitatea acestor conținuturi. Pagina va fi lansată în cadrul campaniei dedicate siguranței online (Safer Internet Day) 2018.

// Sprijin Guvernului în integrarea subiectului exploatării sexuale online și abuzului sexual asupra copiilor în politicile naționale de protecție a drepturilor copilului //

În calitate de membru al unui grup de lucru, creat la inițiativa Ministerului Justiției, La Strada a venit cu recomandări pentru Planul Național de Acțiuni în Domeniul Drepturilor Omului 2017-2021, axate pe acțiunile speciale menite să protejeze copiii de abuz sexual și exploatare, inclusiv în mediul online, pe monitorizarea și evaluarea implementării Planului Național de Acțiuni în domeniul siguranței copiilor în mediul online, optimizarea sistemului de informare menit să colecteze și să prelucreze datele privind infracțiunile comise împotriva copiilor (în special, în cazurile de abuz și exploatare sexuală a copiilor). Versiunea finală a [Planului Național de Acțiuni în domeniul Drepturilor Omului](#) include toate recomandările făcute de La Strada în domeniul siguranței copilului în mediul online și doar o singură recomandare cu referire la îmbunătățirea sistemului de colectare a datelor.

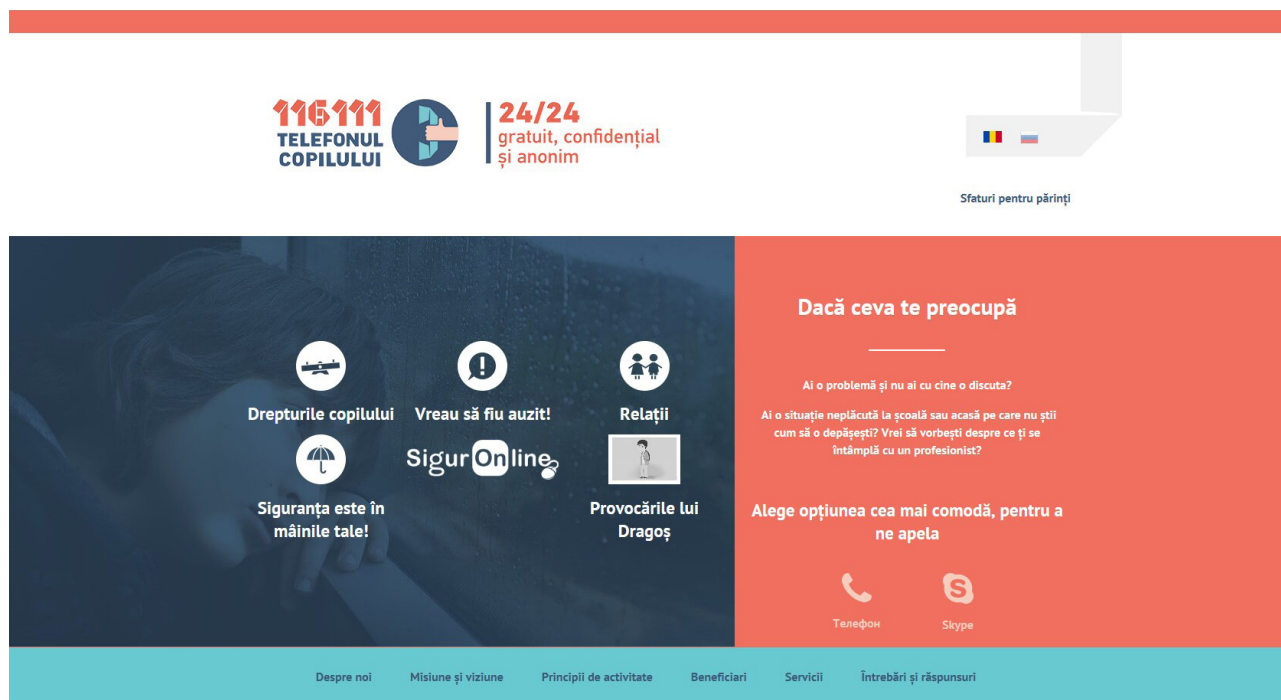
În calitate de membru al grupului de lucru care a elaborat "[Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016](#)" (extins pentru 2017), cu precădere la elaborarea capitolelor care privesc justiția pentru copii, La Strada a venit cu un aviz negativ la proiectul de lege, inițiat de CNPAC, cu privire la reglementarea activității intervievatorului, oferind explicații relevante și soluții alternative.

La Strada a participat la mai multe audieri de nivel înalt, inclusiv în Parlament, la elaborarea proiectului de lege inițiat în 2016 de Ministerul Afacerilor Interne, privind ajustarea procedurii de investigare a infracțiunilor sexuale din mediul online împotriva copiilor (racordate la prevederile Convenției de la Budapesta și Convenției de la Lanzarote). Audierile au fost organizate ca urmare a feed-backurilor primite din partea Comisiei de la Veneția. La Strada a continuat să ofere suport și expertiză în elaborarea proiectului de lege.

Versiunea-draft a Strategiei Naționale AT 2017-2021 identifică mai multe provocări care vin din partea TIC, precum necesitatea de a îmbunătăți cunoștințele ofițerilor care se ocupă de investigarea crimelor legate de traficul de persoane prin intermediul TIC, lipsa unor definiții juridice clare ale noțiunilor „masaj erotic”, „video chat”, care fac dificilă investigarea cazurilor de exploatare sexuală. De aceea, Planul de Acțiuni include și activități de consolidare a capacităților și investigațiilor specializate. Aprobarea Strategiei AT și a Planului de Acțiuni au fost amânate în legătură cu Reforma Administrației Publice Centrale.

În luna martie, Guvernul a aprobat [Planul Național de Acțiuni pentru promovarea siguranței online a copiilor](#). Documentul prevede, în primul rând, măsuri de sensibilizare și prevenire, date și cercetări și activități de consolidare a capacităților specialiștilor din domeniu. Planul de Acțiuni a fost elaborat cu suportul direct al experților La Strada.

[Opinia independentă](#) a La Strada, cu referire la punerea în aplicare a Convenției de la Lanzarote, a fost prezentată în cadrul celei de-a doua runde de monitorizare desfășurată de Comitetul de la Lanzarote, cu genericul „Protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzului sexual facilitat de tehnologiile informației și comunicațiilor”. Comitetul de la Lanzarote a stabilit și o procedură specială de furnizare a comentariilor din partea organizațiilor

societății civile în baza rapoartelor expediate de către State. Conform termenelor stabilite de către Comitet, La Strada urma să vină cu comentarii în luna ianuarie 2018.

Planul de dezvoltare al serviciului Telefonul Copilului pentru 2016-2019 a fost aprobat prin decizia nr. 201 a MSMPs. Planul prevede activități de promovare a Telefonului Copilului, activități de consolidare a capacității și activități de dezvoltare instituțională. Totuși, nici în 2016, nici în 2017, ministerul nu a alocat fonduri pentru implementarea acestui plan. Având în vedere valul de isterie “Balena Albastră” care s-a iscat în primăvara anului 2017, sub presiunea societății, a fost organizat un training sub egida Ministerului, inclusiv pentru consilierii Telefonului Copilului, privind prevenirea tendințelor auto-distructive în rândul adolescenților; identificarea și asistența pentru adolescenții cu comportamente suicidale. Consilierii de la “Telefonul Copilului” au elaborat 19 articole informative și le-au publicat pe [pagina web a serviciului](#). Articolele sunt dedicate adulților (părinți și îngrijitori), dar și copiilor, abordând problemele care îi preocupă cel mai des pe apelanți. La Strada a promovat pagina web prin intermediul rețelelor sociale. În rezultatul acțiunilor de promovare, au fost înregistrate 12 550 de accesări, dintre care peste 9 mii de vizite unice.

// Contribuție la procesul decizional de toate nivelurile, prin oferirea de informații calitative //

Raportul privind „Status quo-ul implementării Convenției de la Lanzarote de către Republica Moldova” prezintă o analiză de ansamblu a măsurilor luate de stat în domeniul prevenirii, protecției victimelor, măsurilor de intervenție și programelor pentru abuzatori, coordonarea și cooperarea dintre toți actorii relevanți. Raportul a fost prezentat în cadrul unei conferințe de presă în contextul Zilei Europene pentru protecția copiilor împotriva abuzului sexual și a exploatarei sexuale. [Comunicatul de presă](#) a fost preluat de un număr mare de televiziuni naționale, de presa scrisă și de media online, generând aproape 40 de titluri mediatice, care

RAPORT DE ACTIVITATE 2017

s-au regăsit în top 5 știri în acea zi. Raportul este disponibil în limbile română și engleză, în versiunile [completă](#) și [sumară](#).

Pe lângă versiunea online, rezumatul raportului a fost tipărit în număr de 200 de exemplare și distribuit tuturor părților interesate din sistemul național pentru drepturile copilului, inclusiv organizațiilor internaționale, Comisiei de la Lanzarote și altor instituții relevante ale ONU. Concluziile și recomandările din cadrul acestor rapoarte au fost subiecte ale emisiunilor televizate [Atitudini](#) (Impact TV) și [Ochiul Public](#) (Noroc TV).

S-a convenit cu Ministerul Afacerilor Interne că raportul va fi prezentat și discutat în cadrul atelierului internațional dedicat celor 10 ani de la adoptarea Convenției de la Lanzarote, care va avea loc la Chișinău în februarie 2018.

Studiul național „**Siguranța copiilor pe internet**”, realizat în cooperare cu o instituție națională de cercetare și cu MECC, vizează identificarea comportamentelor riscante ale copiilor în mediul online, focusându-se pe atitudinile care duc spre comportamente cu risc de abuz sexual și exploatare sexuală. Studiul a abordat și cunoștințele părinților în domeniul siguranței online, precum și atitudinile acestora privind utilizarea internetului de către copii. Lucrarea poate fi accesată pe pagina oficială a La Strada, în limba română, în [versiune sumară](#). Versiunea completă, precum și versiunile în limba engleză vor fi disponibile în 2018. Raportul va fi făcut public în contextul Zilei Internaționale a Siguranței pe Internet (Safer Internet Day) 2018.

În contextul Zilei Europene pentru combaterea abuzului sexual asupra copiilor și exploatării, a fost elaborată **broșura “Ce înseamnă abuzul sexual și exploatarea copiilor, facilitate de TIC”**. Ea vizează profesioniștii aflați în contact cu copiii și reflectă întrebări frecvente, cum ar fi formele de abuz online, legi naționale relevante; identificarea semnelor de abuz; sugestii despre ce ar putea face părinții și unde poate fi găsit ajutorul. Informațiile prezentate în

Broșură se bazează pe studiile de caz raportate la siguronline.md și serviciul de suport online al acestuia. [Broșura](#) este accesibilă în limbile română și engleză. Versiunea tipărită (200 de exemplare) a fost distribuită ofițerilor de poliție și profesorilor din școli, în timpul dezbaterilor din noiembrie-decembrie 2018. Informațiile au fost prezentate și la conferința de presă din 22 noiembrie. Comunicatul de presă a fost preluat de mai multe canale de TV naționale, plat-

forme online, generând aproape 40 de titluri media înregistrate în topul știrilor din acea zi.

Fișa [Siguronline Fact-sheet](#), care reflectă activitatea platformei siguronline din anul 2017 conține o scurtă descriere a platformei siguronline, informații relevante care pot fi găsite pe site, întrebări frecvente, cazuri în care poate fi solicitată asistența consilierului și date statistice despre activitatea platformei. Publicul-țintă al acestei fișe sunt grupurile de profesioniști din domeniu și jurnaliștii, interesați de prezentarea succintă a activității platformei.

Raportul anual de activitate al serviciului Telefonul Copilului, pentru anul 2017, reflectă, de obicei, patru subiecte principale: tipurile de apeluri preluate și referite pentru asistență; profilul apelanților (vârstă, sex, locul de reședință); date statistice despre portalul telefonulcopilului.md; concluzii și recomandări.